

Weerleggen

Vier stappen om argumenten te weerleggen en oefeningen

Stichting

Nederlands
Debat Instituut

schooldebatteren.nl

Een heel belangrijk onderdeel van debatteren is goed luisteren en reageren op het andere team. Dit kan nog best lastig zijn, want leerlingen zijn vaak toch vooral met hun eigen argumenten bezig. Heel begrijpelijk, maar goed luisteren, reageren en weerleggen maakt debatteren beter en leuker!

Daarom gaat deze leestip over weerleggen. Hier wordt uitgelegd waarom weerleggen belangrijk is, welke vier stappen je daarvoor moet nemen, gevolgd door een voorbeeld om het duidelijker te maken én tot slot een oefening. Verder geven we ook antwoorden bij de oefeningen, een werkblad en tips om de oefening uit te breiden of uitdagender te maken.

Wat is een weerlegging?

Je doel in een debat is om de jury en het publiek te overtuigen dat jouw team gelijk heeft. Om dit te bereiken is het belangrijk om aan te tonen waarom de argumenten van de andere kant niet kloppen. Dit noemen we weerleggen.

Een sterke weerlegging bestaat uit vier stappen:

1. Aankondigen: zeg op welk gelabeld argument je gaat reageren in je beurt.
2. Samenvatten: omschrijf één zin het argument waar je precies op gaat reageren.
3. Reageren: leg uit wat er niet klopt aan het argument van de tegenstanders.
4. Conclusie: herhaal kort hoe jij het argument hebt weerlegd.

Elk van deze vier stappen heeft een functie. Die functie staat hieronder uitgelegd, samen met een voorbeeld. In dit voorbeeld weerlegt een voorstander een argument van een tegenstander. De stelling in het voorbeeld is:

IEDEREEN DIE LANGER DAN EEN JAAR IN EEN ASIELZOEKERSCENTRUM ZIT, MOET EEN VERBLIJFSVERGUNNING KRIJGEN

Stap	Wat doe jij?	Functie	Voorbeeld
1. Aankondigen	Je herhaalt het label van de tegenstanders om aan te geven waar je precies op gaat reageren.	Je vertelt aan de jury waar je precies op gaat reageren, zodat zij de weerlegging bij het goede argument op kunnen schrijven.	<u>Ik wil graag reageren</u> op het punt over wachtlijsten.
2. Samenvatten	Je herhaalt in één zin het argument van het andere team waar je op gaat reageren.	Je laat aan de jury zien dat je goed hebt geluisterd en verduidelijkt nog eens waar je precies op gaat reageren.	<u>De tegenstanders beweren</u> dat door deze maatregel er meer asielzoekers komen waardoor wachtlijsten langer worden.

Stap	Wat doe jij?	Functie	Voorbeeld
3. Reageren	Je legt door gebruik van signaalwoorden zoals 'want', 'omdat' en 'maar', uit wat er niet klopt aan het argument van het andere team.	Je legt aan de jury uit wat er niet klopt aan de redenering van de tegenstanders. (!) Dit is wat we vaak zien als 'de weerlegging'. Voor de jury is het echter heel verwarrend als je gelijk met deze stap begint omdat ze dan niet weten welk argument je weerlegt.	<u>Dat is niet waar, want</u> met deze maatregelen moeten aanvragen sneller verwerkt worden. <u>Omdat</u> na een jaar wachten iemand automatisch een verblijfsvergunning krijgt, wil je voor die tijd weten of iemand geschikt is om hier te mogen blijven of niet. Daarom zullen alle aanvragen binnen een jaar worden verwerkt. Nu duurt een aanvraag verwerken vaak langer dan een jaar, omdat die druk er niet achter zit.
4. Conclusie	Je vat samen hoe je het argument van de tegenstanders precies hebt weerlegd.	Je vat je weerlegging voor de jury kort samen, zodat zij weten dat jij het argument hebt weerlegd.	<u>Dus</u> van mensen na een jaar een verblijfsvergunning geven worden wachtlijsten niet langer, ze worden juist korter!

Oefening

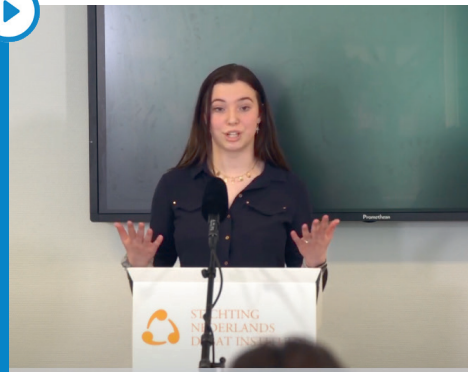
In deze oefening gaan jouw leerlingen een debat kijken van het NK Debatteren vmbo. Ze gaan oefenen met weerleggen door weerleggingen uit het debat aan te vullen en te verbeteren. Wij hebben drie argumenten met weerleggingen van het andere team in ons weerleggingenschema geplaatst. In het blauw staat genoteerd wat er nog mist in de weerlegging of wat beter kan. Ook hebben we per argument het label erbij gezet, en de tijdscode wanneer de weerlegging begint ([zie pagina 4](#)).

Gebruik de weerlegging op 'baan voor later' als voorbeeld om aan de leerlingen uit te leggen wat de bedoeling is. Daarna kan je ervoor kiezen om de andere weerleggingen klassikaal te bespreken, of leerlingen (individueel of in groepjes) zelf verbeteringen in te laten vullen en vervolgens klassikaal te bespreken. Kijk de video (8 minuten) in één keer, of pauzeer hem telkens nadat een weerlegging die moet worden aangevuld is geweest.

Wat doe jij?

Stap 1

Leg de leerlingen de theorie uit aan de hand van het bovenstaande schema. Vertel dat jullie hierna een debat van acht minuten over een andere stelling gaan kijken, opgenomen op het NK Debatteren vmbo. De opdracht aan de leerlingen is om drie weerleggingen aan te vullen en te verbeteren. (In deze oefening is het dus niet de bedoeling dat leerlingen zelf weerleggingen bedenken.)

Stap 2

Zorg dat alle leerlingen het deels ingevulde schema van pagina 4 voor zich hebben. Vertel dat het debat ging over de stelling: Iedere scholier moet lesgeven bij een vak naar keuze. Kijk het debat van 1:30 tot aan de 'Freeze' (10:30) en bespreek tijdens of na het debat (1) de weerleggingen en (2) of de vier stappen van weerleggen goed zijn gevolgd.

Stap 3

Hebben je leerlingen de smaak te pakken? Bekijk de video dan nog eens, want op de weerlegging komt vaak óók weer een reactie: een weerlegging op de weerlegging. Kijk of je leerlingen deze kunnen herkennen en of deze weerleggingen ook de vier stappen volgen.

Tip!

Wil je met een eigen stelling en eigen weerleggingen aan de slag? We hebben een werkblad gemaakt waarop leerlingen de vier stappen van een sterke weerlegging kunnen noteren. Handig om de theorie te oefenen en om het overzicht te bewaren. Het werkblad vind je [hier](#).

Weerleggen

Argument voorstanders (5:28)

Baan voor later

Weerlegging tegenstanders

Aankondigen

Ik wou reageren op jullie argument
[baan voor later].

Samenvatten

[Jullie zeiden dat door één keer
lesgeven leerlingen sneller leraar
willen worden.]

Weerleggen

Ik denk niet dat je als één keer per
jaar lesgeeft je gelijk denkt 'ik wil
leraar worden' [Want, iets één keer
doen is te weinig om te weten of je
dit de rest van je leven ook wil]

Conclusie

Dus één keer per jaar lesgeven gaat
niet bepalen wat jij later wil worden.

Argument tegenstanders (7:29)

Zelfvertrouwen

Weerlegging voorstanders

Aankondigen

Ik zou graag in willen gaan op jullie
derde argument: zelfvertrouwen.

Samenvatten

[Jullie zeiden dat leerlingen door les
te geven zelfverzekerder worden.]

Weerleggen

Maar de leerling kan ook minder
zelfvertrouwen krijgen als hij ziet dat
andere leerlingen het beter doen of als
hij een slecht cijfer krijgt.

Conclusie

Dus het is te betwijfelen of het
zelfvertrouwen omhoog gaat of juist
naar beneden.

Argument tegenstanders (7:29)

Eigen keuze

Weerlegging voorstanders

Aankondigen

Ik wil tegen het argument van Josefiën
ingaan [over eigen keuze]...

Samenvatten

... want zij zei dat je leerlingen niet
moet dwingen om les te geven.

Weerleggen

Maar denk eens aan toetsen, de meeste
leerlingen houden daar ook niet van
en moeten dat ook gewoon maken. [Op
school moet je immers verplichte
dingen doen omdat je anders niks
leert]

Conclusie

[Dus dit zou gewoon een soort extra
toets zijn waar leerlingen veel van
kunnen leren.]

Extra oefening voor beginners

In deze oefening gaan je leerlingen een debat kijken van het Basisschool Debattoernooi. Ze oefenen met weerleggen door de drie argumenten van de voorstanders te herkennen en er een weerlegging op te verzinnen. Dit doen ze met behulp van het [werkblad 'weerleggen'](#).

Stap 1

Leg de leerlingen de theorie uit aan de hand van het voorbeeld over wachtlijsten in het schema op pagina 2. Vertel dat jullie naar een debat op het Basisschool Debattoernooi gaan kijken, waar leerlingen debatteren over de stelling 'De kinderombudsman moet een kind zijn'. (De oplettende kijker ziet dat de teams per ongeluk aan de verkeerde kant zijn gaan zitten; gelukkig merk je daar tijdens het debat niets van!). Geef de leerling als opdracht mee om de drie labels van de voorstander in de juiste hokjes op te schrijven op het werkblad weerleggen (onder argument 1, argument 2, en argument 3).

Tip!

Je kan natuurlijk voor deze oefening ook een ander debat gebruiken. Kijk vooral onze video's op ons YouTube-kanaal [Schooldebatteren!](#)

Stap 2

Kijk het filmpje van 0:40 tot 2:10 en laat leerlingen de drie argumenten (labels) van de voorstander opschrijven. Check hierna of ze de juiste argumenten/labels hebben:

1. Kinderen gaan meer interesse tonen (label: interesse),
2. Kinderen hebben een andere mening (label: andere mening),
3. Kinderen zijn serieuzer met hun eigen rechten (label: serieuzer).

Stap 3

Laat ze vervolgens op het werkblad voor elk argument een weerlegging schrijven aan de hand van de vier stappen voor een sterke weerlegging. Om ze op weg te helpen kan je het voorbeeld over wachtlijsten laten zien, zodat ze weten hoe elke stap eruit ziet. Je kan ze vragen de werkbladen in te leveren, of de antwoorden gelijk klassikaal bespreken.

Extra oefening voor gevorderden

Debat en politiek zijn natuurlijk onlosmakelijk verbonden en daarom hebben we voor de bovenbouw een oefening op basis van een debat in de Tweede Kamer. Esther Ouwehand (Partij voor de Dieren) is tegen het organiseren van de Formule 1 in Zandvoort. Haar argument tegen de Formule 1 is dat het problemen geeft voor het natuurgebied dat daar in de buurt ligt. Ze verbaast zich over het feit dat GroenLinks hier niet dezelfde mening over heeft. In dit debat reageert Laura Bromet (GroenLinks) hierop.

BEKIJK VIDEO →

Laat je leerlingen kijken naar dit filmpje, waarin ze eerst Esther Ouwehand zien en vervolgens de reactie van Laura Bromet. Geef je leerlingen de opdracht om tot 1:35 te kijken en de volgende twee vragen te beantwoorden:

1. Hoe zie je de vier weerlegstappen terug in Laura Bromet's reactie? Valt er verder nog iets op aan haar reactie?

Aankondigen: 'Het valt me op dat Tweede Kamerleden graag willen beslissen over waar lokale beleidsvrijheid ligt.'

Samenvatten: 'Nu is het de PvdD die zegt: "Nou, GroenLinks moet maar beslissen dat er geen Formule 1 komt in Nederland."'

Reageren: 'Wij hebben het zo ingericht in Nederland dat we democratisch gekozen gemeenteraden en provinciebesturen hebben die besluiten nemen en afwegingen maken en we gaan niet vanuit Den Haag daar een oordeel over vellen.'

Conclusie: N.v.t of 'We gaan niet vanuit Den Haag een oordeel vellen.'

!

* Er vallen verder twee dingen op aan de reactie van Laura Bromet:

1. Ze gebruikt nauwelijks / geen signaalwoorden, waardoor haar verhaal lastiger te volgen is.
2. Ze geeft geen antwoord op de vraag, maar geeft een uitleg waarom de vraag onterecht / waarom een antwoord op die vraag overbodig is.

2. Laat je leerlingen een weerlegging schrijven die Esther Ouwehand zou kunnen geven, aan de hand van de vier stappen voor een sterke weerlegging. Kijk vervolgens of die overeenkomt met de weerlegging van Esther Ouwehand. Ze kunnen het antwoord op de vragen over Laura Bromet en de bedachte weerlegging op papier inleveren (gebruik dan het werkblad weerleggen), maar ze kunnen er natuurlijk ook een filmpje van opnemen! Geef je leerlingen dan mee dat de weerlegging maximaal een minuut mag duren.

Aankondigen: 'Nu raakt mevrouw Bromet me kwijt.'

Samenvatten/reageren: 'Wat de natuur nodig heeft al 20 jaar zijn politici die het lef hebben om te zeggen: "Hartstikke leuk. Het lijkt me een leuk feestje, maar de natuur gaat voor." Dat zeggen we tegen de veehouderij, tegen Lelystad Airport. Kan allemaal dat je dat graag wil, maar we hebben hier een natuurbelang te verdedigen. Dan vind ik het ongelooflijk verdrietig als een strijdmakker voor de natuur in Zandvoort in de gemeenteraad, en in Noord-Holland, waar GroenLinks de grootste is, instemt met zo'n natuurvernietigend evenement.' **Conclusie:** 'Doe dat niet, want we hebben GroenLinks nodig om de rest aan zijn belofte voor de natuur te houden. Dat is mijn punt.'

Weerleggen

Stelling:

Argument 1

Aankondigen

Samenvatten

Weerleggen

Conclusie

Argument 2

Aankondigen

Samenvatten

Weerleggen

Conclusie

Argument 3

Aankondigen

Samenvatten

Weerleggen

Conclusie